

Kärleken till naturen fick honom att börja samla

2022-02-24

©Bonnier

Alla artiklar är skyddade enligt upphovsrättslagen. Om inte annat följer av gällande avtalslicens får artiklar inte vidare distribueras, kopieras, överföras till något annat medium eller översättas utan särskilt medgivande från rättighetsägaren.

Read article by clicking here.

A22

Torsdag 24 februari 2022 SYDSVENSKAN

NYHETER

BOSTAD · ART NOUVEAU



Göran Bratt samlar på art nouveau-föremål. "Jag samlar med hjärtat. Jag ser direkt - den där vill jag ha!", säger han. I vitrinskåpet står överfångsvaser från Kosta, Orrefors och Emile Gallé.

Kärleken till naturen fick

I över 50 år har Göran Bratt haft en förkärlek för art nouveau-föremål. I dag är hans samling omfattande.

– Allt började med växterna och en vas med maskrosdekor, säger han.

■ Det första som man lägger märke till hemma hos Göran Bratt är alla de vackra vaserna. På varje tillgänglig yta står olika varianter grupperade efter färg eller mönster. Effekten är slående.

Tittar man närmare märker man att även möbler, figurer, lampor och bronsfigurer följer samma stil:

art nouveau, eller jugend, som den också kallas.

– Från början kände jag inte till att föremålen jag drogs till hörde till en speciell tidsepok. Det lärde jag mig senare. Det är en av samlandets fördelar – att det är lärorikt och öppnar nya världar, säger Göran Bratt.

För honom innebar det

en värld där många av hans passioner förenades: Kärleken till naturen och botaniken, liksom glädjen i att hitta, spara och systematisera saker.

– Jag började tidigt att leta, pressa och samla växter i ett herbarium. Att få syn på den första tussilagan om våren är fortfarande fantastiskt.

Art nouveau fullkomligt frossar i blomster av alla de slag. Slingrande stjälkar, insekter och smådjur förekommer ofta i dekoren på glas, keramik och porslän. Mjuka, eleganta former präglar också möbler, armaturer och prydnadssaker från den här tiden.

Stilen växte fram i slutet av 1800-talet som en reaktion på det överlastade, borgerliga inredningsidealet och industrialismens genomslag. L'art nouveau, "den nya konsten", bröt med sin tids traditionella stiluppreppningar och hämtade inspiration från naturens fria former. Perioden fyller ut mo-



Magnus Palm är redaktör och medförfattare till den nya boken "Utflykter i Art nouveau".



För Göran Bratt var steget från botanik och biologi inte långt till medicin, vilket ledde till att han blev läkare. Sin yrkeskarriär kom han att ägna åt hiv och aidsvård. Göran Bratt var med i den grupp som 1982 byggde upp Venhälsan på Södersjukhuset i Stockholm, en verksamhet som har haft enorm betydelse för landets alla hivpatienter.

Men hela tiden har lelandet efter vaser, bronsfigurer och porslinsföremål löpt som en parallell fåra genom livet. Samlandet har ofta fungerat som en frizon där han har kunnat vila.

– Perioden fyller ut mo-

NYHETER

FAKTA

Art nouveau

■ I Sverige och Tyskland går stilen ofta under namnet Jugend. I många länder i Europa kallas den art nouveau, "den nya konsten". Namnet kopplas till konsthandlaren Siegfried Bing och hans butik Galerie d'Art Nouveau i Paris, som specialiserade sig på tidens moderna konsthantverk.

■ Art nouveau präglade konst och arkitektur från sent 1800-tal fram till första världskrigets utbrott 1914. Uttrycket bröt med dåtidens rådande formuppfattning och hämtade inspiration från naturens organiska mönster. Motiven på föremål och möbler består ofta av slingrande växter, insekter, ödlor och frukter.

■ Fransmannen Emil Gallé (1846-1904), vetenskapsman, filosof och botaniker, var den som utvecklade den så kallade överfångstekniken som är speciell för art nouveau-glas. Tekniken fanns redan under antiken och i orientalisk glaskonst, men Gallé utvecklade den. Principen är att lägga flera glasskikt i olika färger över en ofärgad kärna. Sedan etsas motivet fram och ett reliefmönster i olika färger uppstår.

■ Källa: Boken "Utflykter i Art nouveau", Ne.se

1

3

4

1. Ugglehylla med intarsia. Fyra jugenddamer från Gustavsberg, varav två efter förebild från Sévres-fabriken i Frankrike.

2. En bronslampa av Alice Nordin övervakar några föremål av Arvika-keramikern Hilma Persson-Hjelm. 3. Underglasymålade Rörstrandsföremål med växt- och djurmotiv. 4. En grupp sgraffito-vaser från art nouveau-epoken, signerade Josef Ekberg, Gustavsberg.



FOTO: CLAUDIO BRESCIANI/TT



FOTO: CLAUDIO BRESCIANI/TT



FOTO: CLAUDIO BRESCIANI/TT



FOTO: CLAUDIO BRESCIANI/TT



FOTO: CLAUDIO BRESCIANI/TT

honom att börja samla

patienterna dog var oerhörd tung och påfrestande. Att besöka Auktionsverkets visningar på lördagar och spana efter speciella föremål blev en mental paus från den förtvivlan man kände.

Beslutet att sammanställa samlingen i en bok har att göra med pandemin: Sina 70-plus år till trots fortsatte Göran Bratt på Venhälsan som timanställd, men jobbet tog stopp.

– När pandemin bröt ut kunde jag inte arbeta kvar, eftersom jag tillhörde en riskgrupp. Då fanns plötsligt möjligheten att förverkliga drömmen om ett bokprojekt.

Tillsammans med samlarvännen, journalisten och antikhandlaren Magnus Palm började han med det som nu resulterat i boken "Utflykter i Art nouveau" (Moderna Magnus, 2021). Snart knöts även medförfattaren Markus Dimdal och grafiska formgivaren Jennifer Ousbäck Thorsén till projektet. Tillsammans har de beskrivit över 1000 föremål och satt dem i ett sammanhang.

– Det har varit fantastiskt roligt. Bara att ta fram varje föremål och forska om det har gett samlingen helt nya dimensioner, säger Göran Bratt.

Magnus Palm, som bland annat grundat tidningen

Scandinavian Retro och skrivit flera böcker om design och form, har ett delvis annat förhållande till art nouveau än Göran Bratt har, då han har fastnat för mer skräckbetonade motiv.

– Jag fastnade mer för den udda keramikern, där mörka, lite skräckbetonade varelser kryper upp ur leran, säger han.

Magnus Palm ser art nouveau som bröt fram i främst Europa runt förra sekelskiftet, och som i mycket handlar om människans känsloliv och det undermedvetna.

– Allt det speglas i keramiken, vilket fascinerar mig.

Den tredje medförfattaren, Markus Dimdal, är även han samlare. Han har tidigare författat referensverket "Art Nouveau från Rörstrand" och är expert på just Rörstrandfabrikens konstkeramik från tiden.

De tre samlarna Göran Bratt, Magnus Palm och Markus Dimdal ser boken som en hyllning till samlare i en bredare bemärkelse. – Att samla är att vara nyfiken och vetgirig. Min samling är en del av mig. Det berikar livet och har gett mig vänner bland likasinnade världen över, säger Göran Bratt. TT

LISA WALLSTRÖM

FAKTA



Kopp av Gunnar Wennerberg.



Vas av Albin Hamberg.

Svenska favoriter

■ En av Göran Bratts svenska favoritkonstnärer är Gunnar Wennerberg (1863-1914). Han var en av de främsta att översätta art nouveau-stilen till svenska. Han delade sin tid mellan Frankrike och Sverige och var verksam på Gustavsberg. Motiv från den svenska floran prydde både hans glas-, keramik- och textilkonst.

■ Magnus Palm lyfter fram Albin Hamberg (1889-1914) som en av sina favoriter. Han var en skicklig konstnär och hantverkare som låg bakom många av Höganäsfabrikens finaste och mest nyskapande modeller. Han överförde många uttryck som han snappade upp från utställningar och tidskrifter i Europa.